

www.ketab.ir

لوح امامت

شرح حدیث لوح
و بررسی مقام امامت در آن

سید لطف الله جلالی
را حله اعتمادیان راد

لوح امامت

شرح حدیث لوح و بررسی مقام امامت در آن

انتشارات دلیل ما

نویسندگان: سید لطف الله جلالی - راحله اعتمادیان راد

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۱

چاپ: نگین

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۳-۳۰۸-۴۴۲-۶۰۰-۹۷۸

تلفن و نمابر: ۳۷۷۴۴۹۸۸ - ۳۷۷۳۳۴۱۳ (۹۸۲۵+)

دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳
(ارتباط با ما) Info@dalilema.ir | www.dalilema.ir (خرید آنلاین)

مراکز پخش

قم. خیابان معلم. مجتمع ناشران. طبقه ششم. واحد ۴۴ | تلفن: ۳۷۷۴۴۹۸۸ و ۳۷۷۳۳۴۱۳
قم. خیابان صفائیه. رویروی کوچه ۲۸. پلاک ۷۵۹ | تلفن: ۳۷۷۳۷۰۰۱ و ۳۷۷۳۷۰۱۱
تهران. خیابان انقلاب. خیابان فخررازی. نبش بین بساطی. پلاک ۶۱ | تلفن: ۶۶۴۶۴۱۴۱
مشهد. چهارراه شهداء. ضلع شمالی باغ نادری. کوچه شهید خوراکیان. مجتمع گنجینه کتاب. طبقه اول | تلفن: ۳۲۲۳۷۱۱۳-۵

انتشارات دلیل ما

www.dalilema.ir

مرکز نشر و پخش کتب معارف اهل بیت
۹ سال ناشر نمونه و برگزیده کشوری
با تولید بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب

سرشناسه

عنوان قرارداد

جلالی، سید لطف الله، ۱۳۵۴ -

شرح حدیث خاص (لوح)، فارسی، شرح

Hadiths, Special (Lash), Persian, Commentaries*

عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر

تهران: دلیل ما، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۳۳۶ ص: ۱۲/۵x۲۱/۵ س.م.

شابک 978 - 600 - 442 - 308 - 3

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت

یادداشت

عنوان دیگر

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

موضوع

فهرست مطالب

پیشگفتار مؤلفان	۱۵
مقدمه	۱۹
حدیث لوح و مقادیر آن	۲۳
شان نزول حدیث لوح	۲۵
مفهوم وحی و معانی و کاربردهای آن	۲۷
اقسام وحی و تفاوت وحی قرآنی با حدیث قدسی	۳۰

فصل اول: متن و ترجمه حدیث لوح/۳۵

نسخه نخست: متن حدیث لوح براساس نقل مشهور	۳۸
ترجمه نسخه نخست	۴۰
نسخه دوم: روایت ابونضره	۴۵
ترجمه نسخه دوم	۴۷
نسخه سوم: روایت جابر جعفی	۴۸
ترجمه نسخه سوم	۴۹

نسخه چهارم: روایت ابوالجارود	۵۰
ترجمه نسخه چهارم:	۵۰
نسخه پنجم: روایت شیخ طوسی در الامالی	۵۱
ترجمه نسخه پنجم	۵۲
نسخه ششم: روایت روایت اسحاق بن عمار	۵۴
ترجمه نسخه ششم	۵۵
نسخه هفتم: روایت عبدالله بن محمد	۵۶
ترجمه نسخه هفتم	۵۷
نسخه هشتم: روایت فضل بن شاذان	۵۸
ترجمه نسخه هشتم	۵۹
جمع بندی فصل	۵۹

فصل دوم: منابع حدیث لوح و استناد به آن در آثار شیعه ۶۱

نسخه نخست، متن مشهور	۶۴
کافی و شروح کافی	۶۵
الإمامة والتبصرة من الحيرة	۶۸
الغیبه نعمانی	۷۰
عیون اخبار الرضا علیه السلام	۷۱
کمال الدین و تمام النعمه	۷۴
اثبات الوصیه	۷۴
الهدایه خصیبی	۷۵

الاختصاص.....	٧٦
تقريب المعارف حلبي.....	٧٦
الغيبه طوسي.....	٧٧
الاحتجاج طبرسي.....	٧٨
اعلام الوري باعلام الهدى.....	٧٨
جامع الاخبار.....	٧٩
مناقب آل أبي طالب.....	٨٠
ارشاد القلوب.....	٨٠
الصراط المستقيم الى مستحقى التقديم.....	٨١
شرعة التسميه ميرداماد.....	٨١
روضة المتقين.....	٨٢
تفسير نور الثقلين.....	٨٢
الوافي.....	٨٣
الجواهر السنية واثبات الهداة.....	٨٣
الانصاف فى النص على الائمة الاثنى عشر.....	٨٤
بحار الانوار.....	٨٤
تفسير كنز الدقائق و بحر الغرائب.....	٨٥
عوالم العلوم والمعارف والأحوال.....	٨٥
إلزام الناصب.....	٨٦
سفينة البحار والانوار البهية.....	٨٦
نسخه دوم.....	٨٧

نسخه سوم	۸۹
نسخه چهارم	۹۰
نسخه پنجم	۹۲
نسخه ششم	۹۳
نسخه هفتم	۹۴
نسخه هشتم	۹۵
جمع بندی فصل	۹۶

فصل سوم: سندشناسی و بررسی اعتبار حدیث لوح/ ۹۷

بررسی اعتبار نسخه نخست	۱۰۱
بررسی محتوایی نسخه نخست	۱۰۱
بررسی سندی نسخه نخست	۱۰۲
جابر بن عبدالله انصاری	۱۰۲
ابوبصیر اسدی	۱۰۹
عبدالرحمن بن سالم الاشل	۱۱۱
بکر بن صالح رازی	۱۱۲
حسن بن ظریف	۱۱۳
صالح بن ابی حماد	۱۱۴
علی بن محمد علان کلینی	۱۱۵
عبدالله بن جعفر حمیری	۱۱۶
محمد بن عبدالله جعفر حمیری قمی	۱۱۶

پیشگفتار مؤلفان

«حدیث لوح»، هدیه الهی به حضرت زهرا علیها السلام، یکی از مشهورترین احادیثی است که درباره امامت در منابع گوناگون شیعه نقل شده و پژوهش درباره آن، در حقیقت، پژوهش درباره امامت به عنوان اصلی از اصول اساسی باورهای شیعه است. این حدیث، از دیرباز مورد توجه دانشمندان شیعه بوده و در بسیاری از کتاب‌های حدیثی و کلامی شیعه در طی قرون گوناگون مورد توجه قرار گرفته است.

از این رو، بررسی جامع و کامل این حدیث، اهمیتی ویژه دارد. هرچند نوشته‌هایی درباره این حدیث یا در راستای آن درباره امامت، در قالب مقاله و کتاب موجود است، ولی بررسی جامعی از آن صورت نپذیرفته و این امر، نویسندگان اثر را بر آن داشت که کتاب پیش رو را در حد بضاعت، در شرح و بسط این گنجینه گران بها به نگارش درآورند.

ایده اصلی این کار، مربوط به سرکار خانم راحله اعتمادیان راد و تحقیق و نگارش آن با راقم این سطور بوده که کار تدوین و نهایی سازی با دقت و جدیت و با تقسیم کار پی گرفته شد و به حمد الله به ثمر نشست. امید است این اثر که گامی کوچک در جهت نشر معارف اهل بیت علیهم السلام است، مرضی خداوند متعال و مورد توجه جامعه علمی و عموم علاقمندان قرار گیرد.